
CERKVENI DOKUMENTI - NOVA SERIJA 18

Papež Benedikt XVI.

POSLANICA OB SVETOVNEM DNEVU MIRU 2012

VZGOJA MLADIH ZA PRAVIČNOST IN MIR

Papež Benedikt XVI.

**POSLANICA
OB SVETOVNEM DNEVU MIRU
1. januarja 2012**

**VZGOJA MLADIH
ZA PRAVIČNOST
IN MIR**

**ZALOŽBA
DRUŽINA**

**Ljubljana
2011**

Izvirnik:
MESSAGGIO DI SUA SANTITÀ BENEDETTO XVI
PER LA CELEBRAZIONE DELLA GIORNATA MONDIALE
DELLA PACE
EDUCARE I GIOVANI ALLA GIUSTIZIA E ALLA PACE

Papež Benedikt XVI.
POSLANICA OB SVETOVNEM DNEVU MIRU
VZGOJA MLADIH ZA PRAVIČNOST IN MIR

© Libreria Editrice Vaticana, Vaticano 2011

© Družina, Ljubljana

Glavni urednik : Rafko Valenčič

Prevod : Rafko Valenčič

Lektoriral : Janez Zupet

Izdala : Družina, d. o. o

Odgovarja : Tone Rode

Tisk : Tiskano v Sloveniji

Naklada : 1100 izvodov

Ljubljana, decembra 2011

Več informacij o knjigah
založbe Družina dobite na
www.druzina.si

Papež Benedikt XVI.

**POSLANICA
OB SVETOVNEM DNEVU MIRU
1. januarja 2012**

**VZGOJA MLADIH
ZA PRAVIČNOST IN MIR**

1. Začetek novega leta, ki je dar Boga človeštvu, me spodbuja, da z velikim zaupanjem in ljubeznijo izrazim vsem posebno voščilo za čas, ki je pred nami, da bi bil dejansko zaznamovan s pravičnostjo in z mirom.

S kakšnim razpoloženjem stopamo v novo leto? V psalmu 130 beremo čudovito primerjavo. Psalmist pravi, da pravični človek pričakuje Gospoda »bolj kot stražniki jutranjo zarjo« (v. 6). Pričakuje ga s trdnim zaupanjem, ker ve, da prinaša luč, usmiljenje in odrešenje. Takšno pričakovanje se je rodilo iz izkušnje judovskega izvoljenega ljudstva, ki priznava, da ga je Bog vzgajal, kako naj gleda na svet v luči njegove resnice in ne dovoli, da bi mu stiske vzele pogum. Vabim vas, da tudi mi gledamo s takšnim zaupanjem v prihajajoče leto 2012. Res je, da se je v letu, ki smo ga sklenili, povečal naš občutek neuspešnosti zaradi krize, ki muči družbo, svet dela in gospodarstva. Gre za krizo, ki ima predvsem kulturološke in antropološke korenine. Zdi se, kakor bi temno pokrivalo padlo na naš čas in ne dovoli, da bi jasno videli luč dneva.

Naše srce kljub takšni temini ne neha pričakovati jutranje zarje, o kateri govori psalmist. Takšno pričakovanje je zlasti živo in prepoznavno v mladih. Zato se v mislih obračam k njim in premišljam o prispevku, ki ga morejo in morajo dati družbi. Želim torej predstaviti poslanico za 45. svetovni dan miru v duhu vzgojnega načela: *Vzgajati mlade za pravičnost in mir*. Prepričan sem, da mladi s svojim navdušenjem in idejnimi pobudami lahko ponudijo svetu novo upanje.

Moja poslanica se obrača tudi k staršem, družinam, vsem vzgojnim in izobraževalnim ustanovam, prav tako k odgovornim na raznih ravneh verskega, družbenega, političnega, gospodarskega, kulturnega in medijskega življenja. Biti pozoren na svet mladih, jih poslušati in ovrednotiti, ni zgolj dejanje preračunljivosti, ampak je prvenstvena naloga celotne družbe, če hoče graditi prihodnost na pravičnosti in miru.

Gre za to, da posredujemo mladim spoštovanje do pozitivnega vrednotenja življenja, da v njih prebudimo željo, da bi to življenje posvetili službi dobrega. To je naloga, v kateri smo vsi osebno nagovorjeni.

Skrbi, s katerimi se v tem času mladi soočajo na raznih delih sveta, izražajo njihova pričakovanja, da bi mogli z utemeljenim upanjem gledati na prihodnost. Mnogo stvari je, zaradi katerih doživljajo bojazen: želijo si, da bi bili deležni vzgoje in izobrazbe, ki jih bosta temeljiteje pripravili na soočenje s stvarnostjo, težave vidijo pri vstopu v družino in pridobitvi stalne zaposlitve, sprašujejo se o dejanskih možnostih glede njihovega deleža v politiki, kulturi in gospodarstvu, da bi tako ustvarili družbo z bolj človeško in solidarnostno podobo.

Pomembno je, da ta semena in idejne pobude, ki jih mladi izražajo, doživijo ustrezno pozornost

na vseh družbenih ravneh. Cerkev gleda z zaupanjem na mlade, zaupa jim in jih opogumlja, naj iščejo resnico, branijo skupno dobro, gojijo odprtost do sveta in imajo odprte oči, da bodo videli »nove stvari« (Iz 42,9; 48,6)!

Odgovorni za vzgojo

2. Vzgoja je najbolj vznemirljiva in težavna življenjska avantura. Vzgajati – v latinščini *educere* – pomeni iziti iz samega sebe in dospeti do stvarnosti, do polnosti, ki omogoča osebno rast. Ta proces se hrani s srečanjem dveh svobod, odrasle in mladeniške. Od učenca terja odgovornost, saj mora biti pripravljen na to, da ga vodi spoznanje stvarnosti in spoznanje vzgojitelja, ki mora biti pripravljen na darovanje sebe. Za takšno delo so bolj kot kadar koli potrebni pristni pričevalci, ne zgolj posredniki pravil in informacij. Pričevalci, ki vidijo dlje kot drugi, kajti njihovo življenje obsega širša prostranstva. Pričevalec je tisti, ki prvi hodi po poti, ki jo predlaga drugim.

Kje je torej prostor, v katerem dozoreva pristna vzgoja za mir in pravičnost? Predvsem je to družina, kajti starši so prvi vzgojitelji. Družina je osnovna celica družbe. »V družini otroci sprejemajo človeške in krščanske vrednote, ki omogočajo dejavno in mirno sožitje. V družini se učijo solidarnosti med generacijami, spoštovanja pravil, odpuščanja in sprejemanja drugega.«¹ Družina je prva šola, ki posreduje vzgojo za pravičnost in mir.

Živimo v svetu, v katerem sta družina in življenje samo nenehno ogrožena in razdrobljena. Delovni pogoji so pogosto neusklajeni z družin-

1 Benedikt XVI., *Govor Pokrajinski upravi Lacija, občine in province Rima* (14. januarja 2011), v: *L' Osservatore Romano*, 15. januarja 2011, str. 7.

skimi nalogami, skrb za prihodnost, naglica vsakdanjega življenja, preseljevanje v iskanju primerne vzdrževanja ali celo preživetja pa otežujejo možnost, da bi otrokom zagotovili eno izmed najdragocenejših dobrin: navzočnost staršev. Ta navzočnost omogoča čedalje večjo skupno pot družine, da bi posredovala izkušnje in večletno gotovost, ki jih lahko posredujemo v času, ko živimo skupaj. Staršem želim povedati, naj ne izgubijo poguma! Z zgledom svojega življenja naj spodbujajo otroke, naj predvsem zaupajo v Boga, od katerega izhajata pristna pravičnost in mir.

Želim spregovoriti tudi odgovornim v ustanovah, ki opravljajo vzgojno delo: naj z velikim čutom odgovornosti bedijo, da bo vedno in povsod spoštovano in upoštevano dostojanstvo vsakega človeka. Naj skrbijo, da bo mogel vsak mladostnik odkriti svojo poklicanost, in ga spremljajo, da bo pomnožil darove, ki mu jih je Gospod zaupal. Naj zagotovijo družinam, da bodo njihovi otroci deležni vzgoje, ki ne bo v nasprotju z njihovim prepričanjem in verskimi načeli.

Vzgojno okolje naj bo prostor odprtosti v presežnost in k drugim ljudem, naj bo prostor dialoga, bližine in poslušanja, v katerem se bo mladostnik čutil ovrednotenega glede svojih sposobnosti in notranjega bogastva ter se bo učil vrednotenja drugih. Naj se uči doživljati veselje, ki izhaja iz tega, da vsak dan živi ljubezen in sočutje do drugih, in veselje, da je lahko dejavno soudeležen pri graditvi bolj človeškega in bratskega sveta.

Dalje se obračam k odgovornim v politiki in jih prosim, da konkretno pomagajo družinam in vzgojnim ustanovam pri spolnjevanju pravic in dolžnosti na področju vzgoje. Nikoli ne sme manjkati ustrezna podpora očetovstvu in materinstvu. Zagotovijo naj, da ne bo nikomur zaprt dostop do izobraževanja in da bodo družine lah-

ko svobodno izbirale vzgojne ustanove, za katere menijo, da so najprimernejše za dobro njihovih otrok. Prizadevajo naj si za vnovično združitev družin, ki ne živijo skupaj zaradi iskanja sredstev za preživljanje. Mladim pa naj pokažejo pristno podobo politike kot službe za skupno dobro.

Prav tako ne smem opustiti poziva družbenim občilom, ki naj prispevajo svoj delež k vzgoji mladih. V današnjem svetu imajo družbena občila posebno vlogo: ne samo informirati, obveščati, ampak tudi formirati, oblikovati in vzgajati duha svojih odjemalcev. Tako lahko prispevajo pomemben delež k vzgoji mladih. Pomembno je, da imajo pred očmi, da je povezava med vzgojo in komunikacijo zelo tesna: vzgoja se dogaja preko komunikacije, ki pozitivno ali negativno vpliva na vzgojo osebe.

Tudi mladi morajo imeti pogum, da živijo zavestno svoje življenje in to zahtevajo od tistih, s katerimi živijo. Gre za pomembno odgovornost mladih: naj svobodno in zavestno uporabljajo svobodo. Tudi sami so odgovorni za lastno vzgojo in oblikovanje za pravičnost in mir!

Vzgoja za resnico in svobodo

3. Sv. Avguštin se vprašuje: »*Kaj si človek bolj želi, kakor resnico?*« (*Quid enim fortius desiderat anima quam veritatem?*)². Človeška podoba neke družbe je močno odvisna od prispevka vzgoje, ki to neodložljivo vprašanje ohranja živo. Vzgoja namreč obsega celovito oblikovanje osebe, vključno z njeno moralno in duhovno razsežnostjo, in sicer pod vidikom njenega končnega cilja in skupnega dobrega družbe, v kateri živi. Zato vzgoja za resnico potrebuje predvsem spo-

2 Komentar k Janezovemu evangeliju, 26,5.

znanje, kdo je človeška oseba, spoznanje njene narave. Ko opazuje stvarnosti, ki človeka obdajajo, psalmist premišluje: »Ko gledam tvoje nebo, delo tvojih rok, mesec in zvezde, ki si jih naredil, kaj je človek, da se ga spominjaš, ali sin človekov, da skrbiš zanj?« (Ps 8,4-5). Tedaj si moram postaviti temeljno vprašanje: kaj je človek? Človek je bitje, ki nosi v srcu žejo po neskončnem, žejo po resnici – ne le delni, ampak sposobni razložiti smisel življenja –, kajti ustvarjen je po Božji podobi in podobnosti. Ko torej s hvaležnostjo priznavamo življenje kot neprecenljiv dar, nas to privede h globokemu odkritju lastnega dostojanstva in nedotakljivosti vsake osebe. Prvenstvena naloga vzgoje je v tem, da se učimo prepoznavati v človeku podobo Stvarnika in zato izkazovati globoko spoštovanje vsakemu človeškemu bitju ter drugim pomagati, da bodo oblikovali svoje življenje v skladu s tem najvišjim dostojanstvom. Nikoli ne smemo pozabiti, da »pravi človekov razvoj zadeva človeka kot enovito osebo v vseh njenih razsežnostih«,³ vključno s presežno razsežnostjo, zato ne smemo nikoli žrtvovati osebe, da bi dosegli kak posamezni cilj, bodisi gospodarski ali družbeni, individualni ali skupnostni.

Samo v odnosu do Boga človek razume pomen svoje svobode. Naloga vzgoje je oblikovati pristno svobodo. Le-ta ni v odsotnosti obveznosti ali v gospodovanju svobodne volje, tudi ne v absolutni prevladi »jaza«. Človek, ki meni, da je absolutno bitje, da ni odvisen od nikogar in ničesar, da lahko počne, kar hoče, prihaja v nasprotje z resnico lastnega bitja in izgubi svojo svobodo. Človek je, nasprotno, bitje odnosov, ki živi v odnosu z dru-

3 Benedikt XVI., *Okrožnica Ljubezen v resnici* (29. junija 2009), Cerkevni dokumenti 127, Družina, Ljubljana 2009, 11. Prim. Pavel VI., *Okrožnica O delu za razvoj narodov* (26. marca 1967), Ljubljana 1967, 14.

gimi, zlasti z Bogom. Pristna svoboda ni nikoli dosežena v oddaljevanju od Njega.

Svoboda je dragocena, vendar občutljiva vrednota; lahko se napačno razume in napačno uporablja. »Posebno zahrbtno oviro za vzgojno delo predstavlja danes v naši družbi in kulturi splošna navzočnost tistega relativizma, ki ne priznava ničesar dokončnega in sprejema kot vrhovno merilo lastni jaz in njegovo voljo, pod videzom svobode pa za vsakogar postaja zapor, saj človeka zapira v svet njegovega »jaza« in tako ločuje ljudi med seboj. Znotraj tega relativističnega obzorja ni mogoča resnična vzgoja; brez luči resnice je človek prej ali slej prepuščen dvomu glede življenja samega in odnosov, ki ga sestavljajo, prav tako glede vrednosti njegovih naporov, da bi skupaj z drugimi zgradil skupne dobrine.«⁴

Pri uveljavitvi svoje svobode mora človek preseči relativistično obzorje in spoznati resnico o samem sebi in resnico, kaj je dobro in kaj zlo. V notranjosti svoje vesti človek odkriva zakon, ki ga ni sam postavil, ampak ga mora poslušati. Ta glas ga kliče, da ljubi in dela dobro in se izogiblje slabega, da sprejema odgovornost za dobro opravljeno delo in storjeno zlo.⁵ Zato je raba svobode najtesneje povezana z naravnim moralnim zakonom, ki ima vsesplošni značaj, izraža namreč dostojanstvo vsake človeške osebe, utemeljuje njene osnovne pravice in dolžnosti in je končno temelj sožitja v pravičnosti in miru med ljudmi.

Resnična raba svobode je torej osrednjega pomena za uveljavitev pravičnosti in miru, ki zahtevata spoštovanje sebe in drugega, čeprav

4 Benedikt XVI., *Govor ob otvoritvi Škofijskega cerkvenega srečanja v baziliki sv. Janeza v Lateranu* (6. junija 2005), v: AAS 97 (2005), 816.

5 Prim. *Pastoralna konstitucija Gaudium et Spes – Veselje in upanje* (1965), 16.

sta kdaj naše bivanje in življenje daleč od tega. Iz te drže izhajajo prvine, brez katerih pravičnost in mir ostaneta le besedi brez vsebine. Te prvine so: medsebojno spoštovanje, sposobnost vzpostavljanja plodnega dialoga, zmožnost odpuščanja, za katero si tolikokrat prizadevamo, a ga je težko nakloniti, dalje medsebojna ljubezen, sočutje do najbolj nemočnih in pripravljenost na odpovedi.

Vzgoja za pravičnost

4. V tem našem svetu, v katerem spoštovanje osebe, njenega dostojanstva in njenih pravic kljub deklariranim dobrim namenom resno ogroža razširjena praksa, da se sklicujemo izključno na merila koristi, dobička in gmotne posesti, je še kako pomembno, da pojma pravičnosti ne ločujemo od njegovih presežnih korenin. Pravičnost ni zgolj človeški dogovor, kajti tega, kaj je pravično, končno ne določa človeški zakon, ampak globoka istovetnost samega človeškega bitja. Gre za celovito razumevanje človeka, ki ne dovoljuje, da bi zapadli pojmovanju pravičnosti kot pogodbenega dogovora, ampak pravičnosti odpiramo obnebjbe solidarnosti in ljubezni.⁶

Ne smemo prezreti, da so nekateri tokovi današnje kulture, ki jih podpirajo racionalistična in individualistična gospodarska načela, odtegnili pojem pravičnost od njenih presežnih korenin in so jo tako ločili od ljubezni in solidarnosti: »Človeškega mesta (civitas hominum) ne zidajo samo pravna razmerja in dolžnosti, temveč še bolj in še prej odnosi zastonjskosti, usmiljenja in občestvenosti. Ljubezen do bližnjega vedno razodeva tudi Božjo ljubezen, saj daje vsakemu

6 Prim. Benedikt XVI., *Govor v Zveznem parlamentu* (Berlin, 22. septembra 2011), v: Benedikt XVI., *Apostolsko potovanje v Nemčijo*, Cerkveni dokumenti 133, Družina, Ljubljana 2011.

prizadevanju za pravičnost v svetu teološko in odrešensko vrednost.«⁷

»Blagor lačnim in žejnim pravičnosti, kajti nasičeni bodo« (Mt 5,6). Nasičeni bodo, ker so lačni in žejni pristnih odnosov z Bogom, s seboj, s svojimi brati in sestrami, z vsem ustvarjenim.

Vzgoja za mir

5. »Mir ni le v tem, da ni vojne, ne omejuje se samo na zagotavljanje ravnotežja nasprotujočih si sil. Miru na zemlji ni mogoče doseči brez zaščite dobrin oseb, komunikacije med ljudmi, spoštovanja dostojanstva oseb in ljudstev, vztrajnega prakticiranja bratstva.«⁸ Mir je sad pravičnosti in učinek ljubezni. Kristjani verujemo, da je Kristus naš resnični mir: v njem, po njegovem križu, je Oče svet spraval s seboj in zrušil pregrade, ki so nas ločevale (prim. Ef 2,14-18); v njem smo ena družina, deležna sprave v ljubezni.

Toda mir ni le dar, ki ga prejemamo, ampak tudi naloga, ki jo moramo opraviti. Da bi postali resnični delavci za mir, se moramo vzgajati za sočutje, solidarnost, sodelovanje in bratstvo, biti moramo dejavni znotraj občestva in budni v prebujanju vesti za narodna in mednarodna vprašanja, za pomembnost iskanja ustreznih načinov pri prerazporejanju bogastva, pospeševanju rasti, sodelovanju pri razvoju in reševanju nasprotij. »Blagor tistim, ki delajo za mir, kajti imenovali se bodo Božji otroci,« govori Jezus v govoru na gori (Mt 5,9).

Mir za vse ljudi se rodi iz pravičnost vsakega posameznika in nihče se ne sme izmikati dolžnemu zavzemanju za pospeševanje miru glede

7 Benedikt XVI., *Okrožnica Ljubezen v resnici* (29. junija 2009), 6: AAS 101 (2009), 644-645.

8 *Katekizem katoliške Cerkve*, Ljubljana 1993, 2304.

na svoje zmožnosti in odgovornosti. Pozivam predvsem mlade, ki vedno hrepenijo po idealih, da se potrpežljivo in vztrajno prizadevajo za pravičnost in mir, gojijo čut za to, kar je pravilno in resnično, tudi tedaj, ko to zahteva žrtve in plavanja proti toku.

Dvigniti oči k Bogu

6. Pred zahtevnim izzivom na poti do pravičnosti in miru se nas lahko polasti skušnjava, da se s psalmistom vprašujemo: »Dvigam svoje oči h goram: od kod mi pride pomoč?« (Ps 121,1).

Vsem, zlasti pa mladim, želim jasno povedati: »Sveta ne odrešujejo ideologije, ampak pogled na živega Boga, ki je naš Stvarnik, porok naše svobode, prav tako porok vsega, kar je dobro in resnično ... Brez omahovanja se je treba obrniti k Bogu, ki je merilo tega, kaj je pravično, in je hkrati večna ljubezen. Kaj nas sploh more rešiti, če ne ljubezen?«⁹ Ljubezen se veseli resnice, ljubezen je moč, ki nas usposablja, da se zavzemamo za resnico, pravičnost, mir, kajti ljubezen vse presega, vse veruje, vse upa, vse prenese (prim. 1 Kor 13,1-13).

Dragi mladi! Vi ste dragocen dar za družbo. Ne dovolite, da vas zajame malodušnost pred težavami, in ne prepustite se lažnim rešitvam, ki se vam predstavljajo kot najlažje rešitve za preseganje odprtih vprašanj. Ne bojte se soočenja z napori in žrtvami pri izbiri poti, ki zahtevajo zvestobo in vztrajnost, skromnost in predanost. Zanesite se na svojo mladost in globoka hrepenenja po sreči, resnici, lepoti in pristni ljubezni! Preživite polno ta čas svojega življenja, tako bogatega in polnega navdušenja.

9 Benedikt XVI., *Bedenje z mladimi* (Köln, 20. avgusta 2005), v: AAS 97 (2005) 885-886.

Zavedajte se, da ste prav vi zgled in spodbuda odraslim, kar boste toliko bolj, kolikor bolj si prizadevate preseči krivice in pokvarjenost, kolikor bolj se trudite, da bi ustvarili boljšo prihodnost. Zavedajte se svojih zmožnosti in se ne zapirajte v lastni jaz, ampak delajte za svetlejšo prihodnost vseh. Nikoli niste sami. Cerkev ima zaupanje v vas, vas spremlja, opogumlja in vam želi podariti, kar ima najžlahtnejšega: možnost, da svoj pogled obrnete v Boga, se srečate s Kristusom, z Njim, ki je pravičnost in mir.

In sedaj se obračam na vse, moške in žene, ki vam je pri srcu zadeva miru! Mir ni že dosežena dobrina, ampak je cilj, h kateremu moramo težiti vsi in vsak posameznik. Glejmo na prihodnost z večjim zaupanjem, spodbujajmo se med seboj na tej poti, prizadevajmo si, da bo imel naš svet bolj človeško in bratsko podobo, čutimo se soodgovorne za sedanje in prihodnje rodove, zlasti v nalogi, da jih učimo, da bodo miroljubni in ustvarjalci miru. S temi mislimi vam pošiljam to razmišljanje in vam kličem: združimo svoje duhovne, moralne in gmotne moči za veliki cilj, da bomo »vzgajali mlade za pravičnost in mir«.

V Vatikanu, 8. decembra 2011.

Papež Benedikt XVI.

CERKVENI DOKUMENTI – NOVA SERIJA

1. Kongregacija za verski nauk,
Doktrinalno navodilo (politika) (2003)
2. Kongregacija za verski nauk,
Premislek (o istospolnih zvezah) (2003)
3. Janez Pavel VI.,
Poslanica za svetovni dan miru 2004, Vedno aktualna naloga: vzgajati za mir (2003)
4. Janez Pavel II.,
Pismu duhovnikom za veliki četrtek 2004 (2004)
5. Janez Pavel II.,
Apostolsko pismo Ostani z nami, Gospod (2004)
6. Janez Pavel II.,
Poslanica za svetovni dan miru 2005 (2004)
7. Janez Pavel II.,
Pismo duhovnikom za veliki četrtek 2005 (2005)
8. Janez Pavel II.,
Apostolsko pismo Hiter razvoj (2005)
9. Benedikt XVI.,
Poslanica za svetovni dan miru 2006 (2005)
10. Kongregacija za katoliško vzgojo,
Navodilo o merilih za presojanje duhovnega poklica (2006)
11. Benedikt XVI.,
Poslanica za svetovni dan miru 2007 (2006)
12. Benedikt XVI.,
Poslanica za svetovni dan miru 2008 (2007)
13. Benedikt XVI.,
Poslanica za svetovni dan miru 2009 (2008)
14. Benedikt XVI.,
Poslanica za svetovni dan miru 2010 (2009)
15. Benedikt XVI.,
Pastirsko pismo irskim katoličanom (2010)
16. Benedikt XVI.,
Ob sklepu duhovniškega leta (2010)
17. Benedikt XVI.,
Poslanica ob svetovnem dnevu miru 2011 (2010)
18. Benedikt XVI.,
Poslanica ob svetovnem dnevu miru 2012 (2011)